

Ureja uredniški odbor — Glavni urednik (Stručni)
Karel — Naslov uredništva in uprave: »Posavski
tehnik«, Videm-Krško 1 — Čekovni račun pri NB
FLRJ Krško šte. 615-T-145 — Tiska Mariborska
tiskarna — Celoletna naročnina 400, polletna 200,
četrtletna 100 dinarjev — »Posavski tehnik« izhaja
enkrat tedensko

KRSKO, dne 24. julija 1954

POSAVSKI

P.n.
Studijska knjižnica
Milana Janca
p. Novo mesto

GLASILO SOCIALISTICNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI OKRAJA KRSKO

7 dni po sveči

Etiopski cesar Haile Selassie je prispel na povabilo predsednika republike maršala Tita na enotedenski prijateljski obisk v Jugoslavijo. Na letališču v Batajnici je cesarja in njegovo spremstvo pričakal predsednik republike maršal Tito z najvišjimi državnimi funkcionarji. Posebno letalo JAT, s katerim je prispel cesar Haile Selassie, so spremljale od meje do letališča na Batajnici eskadrile letal jugoslovanskega vojnega letalstva. Ob spuščanju letala so izstrelili 42 topovskih strelcev v pozdrav visokemu gostu. Glavno mesto naše države Beograd je cesarja veličastno sprejelo. Ulice in trgi so bili okrašeni z etiopskimi in jugoslovanskimi zastavami ter s slavoloki z dobrodošlico v srbohrvaškem in amharskem jeziku. Med svojim bivanjem je visoki gost poobizil venec na grob Neznanega vojaka in se udeležil kosila, ki ga je predsednik republike priredil v prostorih Zveznega izvršnega sveta. Na seji Mestnega ljudskega odbora Beograda mu je predsednik Jovkić izročil diplomno častnega meščana Beograda. S tem obiskom etiopskega suverena se bodo še bolj poglobili prijateljski stiki med jugoslovanskimi narodi in etiopskim ljudstvom.

Premirje v Indokini je bilo v tem tednu vsakega veta, ki je vztrajal na zvezi konferenci je francoski ministri predsednik Mendès-France izpolnil svojo obljubo. Na ta način se je končala vojna v Indokini, ki je trajala skoraj osem let. Po podpisu sporazuma o prekinitvi sovražnosti v Laosu, Vietnamu in v Kambodži so izdali dokončno deklaracijo o Indokini, ki vsebuje 13 paragrafov različnih sporazumov o vzpostavitvi miru v Indokini. V deklaraciji je glede črte premirja v Vietnamu rečeno, da je leta približno na 17. vzporedniku in da je glavni smoter vietnamskega sporazuma »urediti vojaška vprašanja ter pri tem upoštevati prenehanje sovražnosti.« Deklaracija pravi, da bodo splošne volitve v Vietnamu julija 1956, in sicer pod nadzorstvom mednarodne komisije, v kateri bodo predstavniki Indije, Kanade in Poljske. Po končni deklaraciji bodo lahko francoske oborožene sile ostale v vseh treh državah Indokine razen v primeru, če bi ona izmed treh vlad zahtevala, naj se umaknejo.

Tudi časopisi so se precej razpisali o Balkanski zvezi ter o vzrokih preložitve blejske konference zunanjih ministrov balkanskih držav, ki bi se naj pričela 17. julija. Večina tujih časopisov in agencij je sporočila, da so predvideno konferenco preložili na zahtevo turške vlade, ki je hotela predhodno razčistiti nekatera vprašanja med Balkansko zvezo in Atlantskim paktom. Turški uradni krogi trdijo, da so za čimprejšnjo sklenitev Balkanske zveze, ki bo utrdila mir na Balkanu, povzročala vernost držav-podpisnic in ustvarila močan obrambni zid proti vsakemu napadalcu.

Tržaško vprašanje je v zadnjih dneh ponovno postalo aktualno. Tuje agencije so sporočile, da so se italijanska in jugoslovanska vlada sporazumele za kompromisno rešitev tržaškega vprašanja. Navajale so tudi nekatere podrobnosti kompromisne rešitve. Ta poročila so seve hudo prizadela italijanske irendistične kroge, ki so ponovno pričeli sanjati o svojih težnjah na jugoslovanskem ozemlju. Zahtevali so naj se tudi črna »Be« priključi Italiji ter navedla imena nekaterih jugoslovanskih mest v katerih bi želeli gospodariti.

Tunjsko vprašanje je vsem dosedanjim francoskim vladam povzročalo veliko skrbi izdatkov ter težav. Kot vse kaže, je vlada novega ministrskega predsednika Mendès-France, sprejela svojo politiko, da bi uredila stanje v Tunisu. V Parizu na povabilo francoske vlade prispeli predstavniki tunjskih nacionalistov Minister za tuniške in maroške zadeve Fouchet se je v zadnjem času večkrat sestel s tunjskimi voditelji Internirani voditelji Neodestura Burguib je izjavil, da se želi srečati z novim francoskim ministrskim predsednikom.

O POPLAVAH V KRSKEM OKRAJU

Katastrofalna poplava, ki je v glavnem zadela severno polovico našega okraja, narekuje potrebo, da je treba brez odlaganja pričeti s temeljitim čiščenjem rečnih in potočnih korit skupno z obrežjem. Dalje je treba preiti k sistematični ureditvi hudournikov. V letošnji jeseni je potrebno ne samo na področju, ki je bilo zajeto od sedanjih poplav, temveč na območju celega okraja preiti k temeljitemu čiščenju potokov. V tem primeru je treba dopolniti okrajni odlok o varstvu hidrotehničnih objektov z ostrijšimi merami v primeru neizpolnjevanja tega odloka. Dalje je potrebno opozoriti vse priobalno lastnike zemljišč, gozdov, polja in zgradb, da na sedaj znanem poplavnem področju vsakega potoka ne dopuščajo odlagati les in ostale predmete. V primeru poplave povzroča to njim samim občutno škodo, na drugi strani pa škoduje pravilnemu odtoku vode, s tem da se ustvarjajo večje pregrade.

Za orientacijo nivoja visoke vode in daljnjo hidrotehnično obdelavo so bile takoj po odtoku visoke vode zarisane značke katastrofalne vode na posameznih objektih od VGU za spodnjo Savo, Brežice, in to z miniljem.

Številni teh značk je sicer premajhno ter bi bilo potrebno, da opozori vsaka prizadeta občina lastnike stavb na dopolnilno oznako visoke vode, kar naj bi izvršil vsak lastnik stavbe sam. Iz zgoraj omenjenih vidikov je potrebno uvesti čim učinkovitejšo vodnogospodarsko inšpekcijo, ki bo na podlagi vodnogospodarskih soglasij in s primernim številom kadra sposobna izvajati sistematično vzdrževanje in urejanje voda.

V študijskem pogledu je potrebno pregledati vse pojave hudournikov ter površinske erozije. Na podlagi te študije je potrebno predvideti najnujnejše ukrepe za zavarovanje pred njimi.

Že v letošnjem letu je nujno potrebno sestaviti načrt del za posamezna poudarja. Na podlagi teh načrtov bi se potem odločilo, kaj je potrebno še izdelati v projektivnem smislu, drugače pa bi prešli ob zadovoljivih fincah.

nančnih virih takoj k urejanju vodotokov. To je predvsem nujno v dolini Sevnice in Blansce, kajti dosedanja provizorij nam ne dopušča jamstva, da bi to stanje še lahko podaljšali preko zime. Zelo verjetno je, da bo jesensko deževje narajene provizorije v teh dolinah uničilo, s tem bo cesta v dolinah neprehodna in prebivalstvo bo preko zime odrezano od svojih centrov.

Nekateri projekti za regulacijo najkritičnejših potokov so v arhivu. Projekti so bili izdelani že pred vojno ter jih je treba z ozirom na sodobno tehniko in spremenjene razmere predelati, kar pa ne bo zahtevalo veliko časa. Na drugi strani pa so že v teku dela pri izdelavi projektov za regulacijo potokov, kateri še niso bili do sedaj projektivno obdelani.

Na tej podlagi obstoji možnost,

da bi se ob zadostnih finančnih virih lahko že v letošnjem letu pričela gradbena operativna.

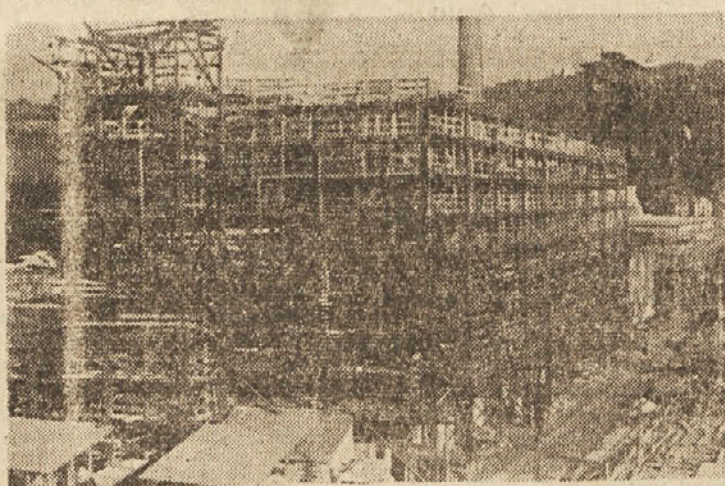
Prav gotovo je, da v večjem obsegu ne bi mogla izvajati vseh teh del VGU za spodnjo Savo, temveč bi morala v tem pogledu priskočiti na pomoč tudi gradbena podjetja. Tem naj bi dale čim večje olajšave, da se z razpoložljivimi sredstvi doseže čim večji uspeh.

Za ureditev teh potokov v regulacijskem pogledu, ne pa v melioracijskem, bi potrebovali po naših grobih kalkulacijah 250 do 300 milijonov din. Če to primerjamo z nastalo škodo po katastrofi 4. in 5. junija 1954, vidimo, da je nastala škoda še enkrat večja kot pa denarni znesek, ki bi bil potreben za izvedbo vseh potokov, ki so povzročili poplave. Ocena (Nadaljevanje na 2 strani)

Montaža se je pričela

Drugi največji investicijski objekt Slovenije v zaključni fazi izgradnje

Tovarna roto papirja v Vidmu je po obsegu del in vrednosti investicij takoj za Tovarno aluminija in glinice v Kidričevem. Proizvajala bo časopisni papir in celulozo. 20.000 ton letno, t. j. približno 70 t dnevno bo proizvedenega časopisnega papirja. Poleg tega še 40 ton beljene in nebeljene celuloze dnevno, 19.000 ton lesovine letno, ovojni papir itd. Predvidena je tudi tovarna špirita, ki se bo pridobivala iz vod.

Izgradnja silosov

ki se izlivajo sedaj brez koristi v Savo. Tovarna bo prva v Jugoslaviji, ki bo začela izdelovati časopisni ali tako imenovani rotacijski papir. Zavedajoč se tega, delovni kolektiv, ki gradi to tovarno ne štedi truda in naporov, da bi tovarna čimprej stekla v pogon. V tistem trenutku ne bo samo prihranjen devizne vsote, ki jih sedaj trošimo za nakup časopisnega papirja v inozemstvu, temveč se bo Jugoslavija uvrstila v vrsto izvoznikov roto papirja, ki je v svetu izredno iskan artikel. Tovarna roto papirja bo namreč krila vse potrebe domačih tiskarn in še bodo ostale značne količine za izvoz. Pri sedanjih cenah časopisnega papirja bo samo izvoz že v nekaj letih kril vse stroške izgradnje. Namesto celuloznega lesa, ki ga sedaj izvažamo, kar ni najbolj pametno, bomo izvažali izdelan produkt — roto papir.

Tovarna sama je zgrajena na najmodernejših principih. Ogromne svetle hale, najmodernejši strojni park, izredno okusno in higiensko dovršena notranja in zunanja oprema, skupno z znano pridnostjo delovnega kolektiva nam garantirajo res visoko produktivnost zadovoljujoč uspeh dela. Od vagona, kjer se bo razkladal celulozni les, pa do vagona, kjer se bodo nalagale bale izdelanega papirja, bo proces popolnoma mehaniziran.

In montaža teh strojev je že v polnem teku. Delo se razvija v skladu z gradbenimi deli in montažnim programom. V objektih lesočistilnice in brusilnice se montaža vrši že od začetka junija. Večina montažnih del izvaja domača montažna skupina. V obratu lesovine je v lesočistilnici končanih že več kot polovico del, medtem ko v brusilnici že stoji dva velika brusilca, nadaljnja dva pa še čakata na montažo. Vseh brusilcev bo porabil 1500 KS za obratovanje. Stroje so dobavile inozemske tovarne, velik del pa je dobavila Strojna tovarna, Trbovlje. Delovni kolektiv je sklenil, da bo 1. brusilec postavljen že 1. 10. 1954 in da bo lahko začel s polnim obratovanjem. Ko bo cela brusilnica v obratu, se bo skoraj podvojila jugoslovanska proizvodnja lesovine. To je pa predvideno do konca 1. tromesečja prihodnjega leta. Takrat bo namreč začel obratovati gigantski papirni stroj, dolg 150 metrov, izdelal bo 350 m dolg in 4,20 m širok trak papirja v 1 minuti. To pomeni, da bo iz stroja neprestano tekla 4,20 m širok trak časopisnega papirja z brzino 6 metrov na sekundo. Zgradba, kjer bo stajal ta kolos, največji v srednji Evropi, se še gradi. Vsa gradbena dela izvaja SGP »Pionir« Novo Mesto. Začetek montaže tega stroja, ki predstavlja pravzaprav glavni objekt te tovarne, je predviden za 1. december 1954. Upravljanje tega stroja je izredno komplicirano in zahteva strokovno sposobnost. V inozemstvu je že skupina domačih, mladih strokovnih delavcev na specializaciji in prav te dni odhaja druga skupina v Avstrijo na specializacijo.

Brusilnica in papirni stroj bosta potrebovala ogromno električne energije, zato se s pospešnim tempom gradi nova kotlarna in el. centrala 640 kWh močna.

Kakor smo obveščeni, bodo to pomoč prejel najbrž v denarju iz fonda, ki se v ta namen zbira pri NB.

Veličastna proslava Dneva vstaje v Beli krajini

Okrog 80.000 ljudi iz Slovenije in Hrvaške — Slavnostna seja Ljudske skupščine LRS — Govor Borisa Kraigherja

V zibelki slovenskega partizanstva, v Črnomlju, so včeraj svečano proslavili Dan vstaje slovenskega naroda — 22. julij in deseto obletnico I. zasedanja SNOS. Na to slovesnost je prihitelo okrog 80.000 ljudi iz različnih krajev Slovenije in obmejnih predelov Hrvaške. Osrednje proslave so se udeležili med drugimi tudi predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko, predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher, član Zveznega izvršnega sveta Matija Maček, generalni polkovnik JLA Kosta Nagy, predstavnik družtev organizacij in zastopniki Slovencev iz Trsta, Korške in Goriške.

Ob 10. uri se je na slavnostni

seji sestala Ljudska skupščina na kraju, kjer je pred desetimi leti bilo I. zasedanje SNOS. Te seje so se udeležili tudi preživelci člani SNOS. Z zasedanja Ljudske skupščine so udeleženci odšli na osrednjo proslavo. Na velikem manifestacijskem zborovanju je predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher poudaril, da se je skoraj v vseh krajih Jugoslavije julija 1941 pričela borba, kar dokazuje skupno usodo in zgodovinsko povezanost ter enakost interesov vseh jugoslovanskih narodov. Tovariš Kraigher je izrazil priznanje ljudstvu Bele krajine, ki je dalo med vojno neprecenljiv delež ustvarjanja, krepitev in razvijanju prvih organov ljudske oblasti kakor tudi ustvarjanju slovenske narodnoosvobodilne vojske.

Ko je govoril o načelu neodvisnosti in suverenosti jugoslovanskih narodov, je predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher dejal, da je slovenski narod v desetih letih občutil vso težo borbe za ohranitev teh načel. Predvsem v tržaškem vprašanju. »Če Jugoslavija danes stremi, da se sporazume z Italijo na bazi razdelitve Svobodnega tržaškega ozemlja, se s tem ne odreka niti svojim pravicam do tega področja niti svojem načelu dosledne borbe za samostojnost, neodvisnost in nevmeskanje v notranja vprašanja tujih držav.«

Krški okraj je bil v Črnomlju na proslavi »Dneva vstaje« dobro zastopan, na predvečer Dneva vstaje so se v vseh večjih krajih krškega okraja vršile svečane akademije, po hribih pa so gorili številni kresovi. Pred tem so imeli skoraj po vseh občinah slavnostne seje ljudski odbori.

Kmalu po akademijah so se pričeli ljudje pripravljati na vlak, ki je 22. julija pred eno ponoči krenil iz Dobove. Zjutraj na Dan vstaje pa je še 28 avtobusov in kamionov odpeljal udeležence iz Krškega okraja. Največ ljudi našega okraja se je udeležilo slavnosti v Črnomlju iz Studenca, Guštanja, Velikega trnja, Peči, Podbočja, Kostanjevice, Blance, Bileškega, Krmelja in Čateja. Najslabša udeležba pa je bila iz Sevnice, Krškega, Leskoveca in Velike doline.

Skupno se je iz našega okraja udeležilo praznovanja Dneva vstaje v Črnomlju nad 2000 ljudi.

DNEVNA KRONIKA

— Včeraj, na Dan vstaje so predali prometu odsek avtomobilske ceste Vrhnika—Logatec.

— Na Reki je včeraj končal z delom tretji razširjeni plenem CK Ljudske mladine Hrvaške, ki je razpravljal o problemih mladih delavcev in učencev v gospodarstvu.

— Včeraj so priplule v šibenjsko pristanišče tri egipčanske vojne ladje. Ladje so priletele na prijateljski obisk Jugoslovanske vojni mornarici.

Res da bo po novem daljnovidu oskrbovala tovarno z el. energijo Termoelektrarna v Brestanici, to da papirni stroj in kuhanje celuloze potrebuje ogromno pare, ki jo bomo dobili kot odvečno paro iz parne turbine. Te dni se bo začela montaža novega parnega kotla in takoj nato strojne. Kako ogromna bo ta tovarna se lahko vidi iz uporabe fabričjske vode. 40.000 litrov na minuto ozir. 660 litrov na sekundo je potrebno za redno obratovanje, tj. precej več kot celotna vodna poraba Ljubljane.

Z izgradnjo te tovarne se bo začelo novo razdobje v papirni industriji naše države. Ne samo samostojni, temveč tudi enakovredni partner bomo postali na svetovnem tržišču papirja.

R. B.

Mladinci krškega okraja na delovni akciji

KULTURNI PREGLED

Nove knjige v sevniški knjižnici

Knjižnica nikjer nič ne nese v navadnem pomenu besede, vendar si brez nje ne moremo misliti napredka ne v znanosti ne v izobraževanju širših ljudskih množic. Zato postajajo knjižnice vedno bolj potrebne finančne pomoči.

Pred nekaj meseci je knjižnica vodstvo pozvalo domača podjetja in ljudski odbor mestne občine, da prispevajo delež za nabavo novih knjig, ker knjižnica nima dovolj dohodkov, razen izposojevalnine, ki je zelo nizka. Razumevanje smo našli le pri ljudskem odboru mestne občine, kateri je dal znesek 10.000 dinarjev, in sindikatu Spl. trg. podjetij, ki je podaril knjig v vrednosti 2.000 din. Od ostalih podjetij se je odzvala še Kopitarna, ki je darovala nekaj dokumentarnih knjig o borbi jugoslovanskih narodov. Ostala podjetja niso razumela, da vse daljnosežne spremembe, ki jih je prinesel nov družbeni red, zahtevajo prav tako daljnosežne spremembe pri človeku, zahtevajo ne samo novo prakso, marveč tudi teoretično znanje, duševno širino in druge lastnosti, s katerimi se je prej ponašala tenka vodilna plast feudalne in pozneje meščanske družbe.

Hotel bi seznaniti naše bralce, s katerimi knjigami smo obogateli knjižnico, čeravno nismo dobili želenih pomoči. Trudili smo se, da izberemo najboljša dela, in to so:

»Moderna komedija«, katere pomeni nadaljevanje mogočnega epičnega dela o britanski rodbini Forsyteov, kateri je posvečena tudi »Moderna komedija«. V knjigi nam J. Galsworthy daje verno podobo mogotcev, zlasti angleškega meščanstva. Spriču podob življenja je roman več kot samo knjiga: je kos življenja. (Pri nas smo gledali film po odlomku »Irena Forsyte«.)

»Rim«, ki je del trilogije »Lurd« — Rim — Pariz. V naši knjižnici »Rim« je prvi del. »Lurd«. V tej trilogiji je Emil Zola izpraznil vest rimski cerkvi in vsem tistim, ki meštarijo s človeško neobogljnostjo in navadnostjo. »Človek zver« je življenjski enega izmed številnih članov rodbinske veje Maquartov, je tragedija dedno obremenjenega človeka, v katerem se temne strasti prednikov izobličijo v strašni nagon po ubijanju; kar ljubi — mora uničiti. Ko se hoče rešiti iz strašne bolezn, uniči ljubljeno žensko. A še vedno ni ozdravljen. Znova in znova ga začenja po ženski krvi.

»Vnuči«, roman L. Adamiča, ki je značilen po pogledu na ameriško življenje in na bridko usodo naših ljudi, ki niso našli tal v domovini.

»Tisoč in ena noč« je med tistimi neumrljivimi deli svetovne literature, ki nam vedno znova odpirajo vrata v neizčrpano zakladnico pripovedi, polne mladosti, humorja in poezije.

»Katedrala«, ki jo je Blasco Ibanez napisal 1903 l. Zgodba junaka tega romana je zgodba bivšega semenišnika in poznejšega socialnega reformatorja. Dejanje se večji del odvija v katedrali.

I. Potrč »Na kmetih«. Ta roman je spisan v obliki izpovedi

Ni knjige, ki bi bila tako slaba, da ne bi mogla kakor koli koristiti

Plinij mlajši

kmečkega lanta, ki je bil zaradi umora obojen v ječo. Mladi Hedl pripoveduje tragedijo svojega življenja. Kako ga je slepa strast, ki jo je umela vzbuditi v neizkušenem mladeniču zrela kmetica, zapeljala v hude zapletljive in kako se je po izčrpani ljubezni do matere zapletel v ljubezen s hčerjo.

»Noč v Bombayu«. L. Bromfield nam je opisal ameriško-evropske ljudi, ki se nastanjujejo v bombajskem hotelu, Družba je zelo pisana: obogateli Američani, ženske sumljive preteklosti, pesalke, včasih se pojavijo tudi domačini itd. Tu se dogajajo zapletene atere, a v ospredju pripovedanega

razpleta je ljubezen med Svedinjo, ameriško plesalko in misijonarjem. Nekoliko nenavadna ljubezen v divji lepoti indijskih noči. Razen navedenih knjig je Ljudska knjižnica nabavila še druge knjige.

Na tem mestu bi hotel omeniti, da knjižnica nima zadovoljivih prostorov, saj se nahaja v sobici za prodajanje kino-ustopnic in za druge priložnosti use do bifeja. Temu vprašanju bo treba posvetiti posebno pozornost, kajti to je kulturna ustanova in človek stopi v njo z večjim zaupanjem, če se nahaja v primerem prostoru. Urediti bo treba še vprašanje kadra in nagajevanja. Razen Vlaste Jensenko in Grobovšek Marije ni nobenega; nima je treba izreči vse priznanje, ker imata mnogo zaslug, da knjižnica sploh ni zamrla.

Slavko Stuklje

Nazivi trgovskih podjetij

Po reorganizaciji trgovske mreže v našem okraju je nastalo nekaj novih samostojnih trgovin, čeprav sedaj še večina v sestavi svojih matičnih trgovskih podjetij. Kakor je videti, pa se ni polagala skoro nobena pažnja tudi na potrebne nove nazive teh samostojnih trgovin, od katerih se bodo pozneje nekatere večje trgovine tudi popolnoma osamosvojile. Tako bi tudi na zunaj pokazali svojo samostojnost ter si prizadevali povečati krog svojih odjemalcev. Vse premalo se upošteva, kako koristno je ustrezajoč kratek naziv trgovine tako v poslovanju z drugimi podjetji kakor tudi za lažjo povezavo s potrošniki s konkurenčnimi cenami in solidno postrežbo; vse to prispeva k dvigu podjetja. Končno tudi za brzojavke koristi kratek naziv, da ni potreben še poseben brzojavni naslov.

Najprimernejši je pač naziv trgovin, kot jih tudi že imamo, na primer: Tobak, Vino, sadje, Hrana, Prehrana, Železina, Tkanina, Obutev itd. Pri trgovinah z mešanim blagom pa je nekoliko drugače, vendar se tudi tu najde primerno ime, ki je domače, ki se lahko izgovarja, na primer imena rek, gor iz bližine sedeža podjetja. Tako ima tudi novo ustanovljeno trgovsko podjetje na veliko »Krk«.

Brežice, prav primeren naziv. Nove samostojne trgovine pa še vedno imajo svoj prejšnji naziv, označen še s številkami bivših poslovalnic. Potrošniki, ki vidijo na vseh takih trgovinah iste glavne nazive, ne morejo pravilno označevati in razločevati posameznih trgovin. Zato se posebno pri dolgih neprikladnih nazivih posameznih trgovin poslužuje med zasebnimi pogovori potrošniki večinoma imen bivših lastnikov teh lokalov. To pa nikakor ni primerno za današnji razvoj socialistične trgovine, zlasti za lokale bivših nemških izkoriščevalcev. Zato je potrebno izbrati primerne nove nazive trgovin, da se bo-

do potrošniki laže sporazumevali, kje je katera trgovina.

Dobro so se udomačile tudi razne okrajšave — kratice iz daljšega naslova kot na primer: Na-Ma (Veleblagovnica), Usteks (Usnje-tekstil), ali obrnjen Tekstus itd. Razne krajevne trgovine imajo tudi preobrnjen naziv »Splošno trgovsko podjetje«, kar bi naj bil samo podnaslov krajšega primernege naziva. To so napravili na Prismoškem v Anhovem, kjer se imenuje »Dam-daj«. Splošno trgovsko podjetje Anhovo. V Ljubljani pa je »Daj-dam«, kjer daj prvo denar v avtomat, potem dobiš; v trgovini pa »dam« blago, potem »daj« denar.

Tudi po sektorjih lastništva bi bili koristni enotni nazivi enakovrstnih podjetij. Tako ima zadržni sektor vse trgovine z nazivom »Kmetijska zadruga«. Tako bi lahko imele tudi vse krajevne trgovine svoje, okrajne svoje enotne nazive, kar bi služilo za lažjo orientacijo v medsebojnem poslovanju.

Med oglasnimi čestitkami k dnevu vsaj, objavljene v PT čitamo, kako so v Krškem re-

O poplavih v krškem okraju

(Nadaljevanje s 1. strani)

rentabilnosti teh regulacij je po tej razlagi evidentna in ne potrebuje nobenega komentarja.

Med našim prebivalstvom je na podlagi omenjene katastrofe mnogo diskusij in prošenj za pomoč glede takojšnjega pričetka regulacij. Potrebno je, da se ta aktivnost med nami vse mi obdrži in da s skupnimi napor in žrtvovanjem posameznikov in tudi vse družbe preidemo k pravilnejši vodnospodarski politiki, s tem pa tudi k izvajanju nujnih regulacij in melioracij. Pri tem pa ne smemo zapostavljati eno področje od drugega, kajti ravno predhodna primerjava s p. davinami v Kostanjevici nam

dokazuje, da se sličen primer lahko pripeti še marsikdaj na sedanjem področju ali pa na kateremkoli drugem.

Ing. Drago Mišič

Tombola v Brežicah

Prostovoljno gasilsko društvo Brežice-mesto bo 8. avgusta 1954 ob 14. uri priredilo v drevoredu pred gasilskim domom v Brežicah tombolo z bogatimi dobitki: kolo, radijski aparat, električni kuhalnik, prašič, blago za moško obleko itd. Po končani tomboli bodo priredili veselico.

Ker je čisti dobiček namenjen za izpopolnitev gasilskega orodja, upamo, da ne bo prijatelja gasilstva v okolici Brežic, ki se njihove prireditve ne bi udeležil, saj so prav ob priložnosti zadnjega neurja dokazali brežički gasilci, da se zavedajo svojega gesla »Na pomoč!«

Najstarejši z litrom v roki po-

Dobri lovec

Ko smo se po osvoboditvi vrnili na svoje domove, je v naši okolici kar mrgolelo lisic, kraguljev in druge roparske svojati. Prirejali so lovske pohode, toda streljali so večinoma po zajčkah. Domače perutnine pa je bilo iz dneva v dan manj. Odkar pa se je v našo sosesčino naselil tov. Ivan Stritof, sedanjí oče lovske družine, se je v tem oziru precej spremenilo. Brž ko utegne, ga vidimo z njegovo dvocevko po goščavi. Motil bi se vsakdo, če bi mislil, da je lovec le zgolj iz nagnjenja do dobre pečenke. Ne. Neisproslen zasledovalec je škodljive divjadi.

Letošnjo pomlad smo bili priča, ko je ustrelil kragulja, ki je že nesel goloba v kljunu. Kragulja je pogodil, da je bil pri priči mrtev, golob pa je ostal nepoškodovan. Dolgo smo čakali, da se bo kdo zahvalil požrtvovalnemu lovcu, ker se pa to ni zgodilo, mislim, da je na mestu, da se v svojem imenu zahvalim za njegov trud.

S. J.

Slučaina aktualnost ali historična objektivnost?

Zadnji del Posavskega muzeja v Brežicah obsega zanimiv in pester dokumentarni narodnoosvobodilnega boja našega — tudi v tem obdobju tako izpostavljenega dela slovenske zemlje. Tu so hkrati s fotografijami osebni predmeti in dokumenti prvih žrtv iz Krškega, razglasi množičnih streljanj v Mariboru, propagandni in drug tiskan material, obleka in orožje borcev, fotografije iz nemških koncentracijskih taborišč itd. Dokajšnja obsežnost materiala in njegova razporeditev pa obiskovalcu vendar ne ustvari objektivnejše podobe deleža našega prebivalstva v osvobodilnem boju. Imam vtis, da je zbirka prej rezultat bolj slučajnostnega kopičenja materiala in delo le nekaj posameznikov, ne pa hkrati z delom muzejskega vodstva kolektivna odgovornost vseh nas ter za te reči angažirane organizacije Zveze borcev. Drugače si ne morem razložiti skromnosti dokumentacije (niti s fotografijami, grafičnimi in geografskimi prikazi) takratnega partijskega in skopskega dela, priprav za formiranje vojaške skupine (zbiranje orožja) in njen nastanek dne 28. oktobra 1941 (datum formiranja brežičke čete). Saj še mnogi Brežičani ne vedo, zakaj se imenuje najdaljša cesta v mestu »Cesta bratov Milavce«, čeprav predstavljajo trije proletarski fantje iz okolice mesta hkrati z ostalimi četniki osvobodilnega boja sim-

bol revolucionarnih sil v ta kratem, pretežno provincialno meščanskem vzdušju »hejlovanjske borbenosti« našega sta. Tudi selitev našega prebivalstva v Nemčijo, ki predstavlja najmasovnejšo akcijo okupatorja v Jugoslaviji, je na račun posameznikov premalo dokumentirana. Kozjanski odred ima le skromna dokazila in njegovo resničnost še najglasneje potrjuje Gobčeva pesem: »Le naprej Odred kozjanski«. Prav tako so štiriletno bivanje Kočvarjev na naši zemlji, osvoboditev Spodnjeavske doline, vrnitev izseljenih, njihovo večletno bivanje na Nemškem, pomembni zgodovinski akti in zato vredni dokumentacije.

Na žalost so ob ugotovitvi tega dosežani muzejski prostori polni, zato bo moral mestni občinski odbor odstopiti še nekaj primernih prostorov v gradu, da ne bi bilo pomanjkanje prostora vzrok omenjeni dejavnosti naše pomembne kulturne institucije.

Pravčasno storjena akcija za dokumentacijo omenjenih in morda pretrgih dogodkov NOB in zanimivega nacionalnega boja z nemštvom od konca prejšnjega stoletja do II. svetovne vojne bo popularnost in pomembnost Posavskega muzeja še povečala, s tem se pa bo za nekaj krepkih korakov približal objektivnemu in celotnemu zanju zgodovinske problematike naših tal.

Miloš Poljanšek

Mladina in alkohol

Vem, da bo marsikdo vprašal, kako sem mogel dati ti dve besedi skupaj. Čisto enostavno. Sicer na prvi pogled res ne spada skupaj, a kdor bo prebral do konca, bo videl, da je tudi tak naslov možen.

Bilo je v nedeljo. Mnogo ljudi je romalo na tradicionalne knjiške dirke v Sentiernje — seveda sem med njimi bil tudi jaz. Kmalu se nas je zbrala skupina znancev. In beseda je dala besedo, pa vroče je tudi bilo precej — torej tudi ježa — pa smo jo mahili k mizam, da se tam kdo usmili naših žejnih grl.

Kmalu je med našo mlado in veselo družbo prišel tudi narodni poslanec tov Levstik in general-major Levčnik s svojo ženo. Se preden pa so nas ti visoki gostje počastili s svojim obiskom, pa se je zgodilo to, kar me je pripravo do tega, da sem sklenil napisati tele vrstice.

Blizu paviljona je stala gruča, zdi se mi do sedmih otrok. Ker so tam prodajali tudi jestrine, nisem niti pomislil, da se bo kaj takega zgodilo. Kmalu ko sem sedel na svoje mesto k mizi, je prišla k sosednji mizi omenjena skupina otrok. Presenečen sem bil. Najstarejši — bilo mi je kakih 12 let, je prinesel steklenico vina, drugi deček — 11 let — pa dva kozarca. Ostalih pet, na videz bi jih ocenil od 5 do 7 let, pa so jo urno drobili za starejšima dvema in z njima vred sedli k mizi.

Najstarejši z litrom v roki po-

gleda malo okoli, nato pa dokaj spretno natoči prvi kozarec, nato drugi... vse dotlej, dokler ni bil liter prazen, otroci pa so drug za drugim zvrčali kozarce kot stari pijanci. Celu najmlajši — saj mu je bilo komaj 5 let (če mu je sploh bilo), je spretno pogledal, če je res »angelček« na dnu kozarca.

Ob taki sliki, dragi bralci, pa se moramo nehoti zamisliti, kdo je kriv, da ti mladoletniki, ki so komaj slekli krilce in oblekli hlačke, pijejo kot pijanci. Brez dvoma nihče drug kakor starši. Slišal sem že tarnanje staršev nad sinom-pijancem. Seveda so bili vsi krivi drugi, sami pa morda niti pomislili niso, da so ravno oni krivi, ko so otroku, ki je komaj nehaj piti materino mleko, dali že kozareček vina, »da bo močnejši«. Ta majhen kozareček pa se počasi veča, a otrok pa se preden dobro shodi, pravi: »Mama, vinčka«.

Morda bo kdo temu ugovarjal. Zaradi mene, lahko, ampak dejstvo je, da je mnogo takih primerov. Ali je potem čudno, da marsikateri ljubljani sin ali pa tudi hčerka rada pogleda mnogokrat pregledbo v kozareček? Ni dragi bralci, to nič čudnega, ampak žalostno je to. Mislim, da bi se nad takimi in podobnimi primeri morali zamisliti predvsem starši in množične organizacije.

Toliko o tem dogodku, ki pa ni osamljen. Srečni bi bili, če bi lahko rekli, da je bil to edini primer.

Z. Lj.

Bilo je julija 1941. leta. Natanko se spominjam tistih dni, čeprav je doba trinaest let, ki so pretekla doslej, vtisnila v spomin še marsikakšen pomemben dogodek.

Stefan-Brkonja je že pred dobrim mesecem odšel v ilgač. Sem in tja je poslal po čevljarju-invalidu, ki je stanoval na kraju vasi na poti proti Polani, kratko sporočilo, da je živ in da se »naša stvar« dobro razvija. Zena Nana je v dušku prebrala željno pričakovani listek papirja, ga obračala na vse strani, kot da bi hotela na njem prebrati še vse tisto, kar je bilo v Stefanovem srcu in česar zaradi posebnih razmer ni kazalo pisariti. Nato je listek previdno zažgala, da ga ne bi našli madžarski orožniki, ki so po Stefanovem odhodu kaj radi prihajali na »obiske«.

Nana je smrtno sovražila fašiste, zdaj, ko jih je spoznala od blizu, ko so se oholo šopirili po naši domovini, je bilo njeno sovraštvo še večje. Doslej je z močnim sodelovanjem pri vseh načrtih in akcijah proti okupatorju. Brkonja je odšel, ona pa je ostala doma. Bridko jo je stisnilo pri srcu. Vedela je, da je ostala doma, ker pričakuje otroka in ker stvari še niso tako organizirane, da bi mogla kje skrivati roditi. Tako brez moči je čutila v teh okoliščinah. O, če bi bila sama, ne bi oklevala niti trenutka, odšla

bi s Stefanom in z njim bi delala ter delila usodo.

Tistega dne, ko je malodušje razjedalo Nanino srce, je invalid zopet prinesel listek: »Pridi zvečer v gozdiček ob mlinu. — Brkonja.« Nepopisno veselje je spreletelo Nana, ko je prebrala poslano vrstico. Pridel Dolg, neskončno dolg se ji je zdel čas brez njega. Ves dan je nestrpno pričakovala večera. Skrivnost je zaupala tudi materi in če nje se je polastil čuden, prijeten, pa tudi skrbni poln nemir.

Lep, poleten dan kar ni hotel utopiti v večerni mrak, ki ga je Nana tako vroče pričakovala. Naposled pa vendarle. Tema je objela vas, tudi gozdička ob mlinu ni bilo več ločiti v splošni črni noči. Domači so pregledali okolišč, če ne stika nakrog kakšen madžarski vojun. Pot je bila varna. Nana je odšla. Najraje bi tekla, a stopati je morala previdno, neslišno. Na robu gozdička je postala. Niti dihati se ni upala, kaj šele zaklicati. Stefanove oči, ki so se je privadile teme, so opazile temno postavbo, ki se bližala gozdu. Še trenutek in krepak objem je brez besed pojasnil, kako je bilo obema pri srcu. Vse tegobe so bile na mah pozabljene.

»Okoli polnoči bo vzšel mešec«, je čez čas pretrgal tišino Brkonja. »Čas imava kratko odmerjen. Še po tem morava od-

ŠTAJERSKA V BORBI

Odločitev

Severozahodni del Slovenije, onstran Mure so 1941. leta zasedli Madžari. V ničemur se niso razlikovali od nemških in italijanskih fašistov. Val upora je vzplamtel tudi tukaj. Na čelu osvobodilnega pokreta so bili komunisti. Mnogi so padli, med njimi tudi Stefan Kovač, prekmurski heroj.

lodo. Nana, ti pojdeš z menoj. lelo v križu. Se tesneje se je privila k Stefanu in pridružno zastokala: »Ne morem, ne vem moraš od doma. Zormana iz karkoli, ostati moram doma.« Stefan je prišel sam omahovati. Morda pa ji vendar prizanesje zaradi materinstva. V stiski sta se oba zaletela k lažnivemu upu — morda ji prizanesje.

Slovo je bilo težko. Razšla sta se s težko slutnjo v srcu, a drug drugemu sta ob slovesu dajala poguma.

Nana se je srečno vrnila domov, Brkonja je za tisto noč in preko dneva ostal nekje v Trnju, kot sta si pripovedovala pozneje.

Doma, na varnem, si je Nana dala šele pravega duška. Vsa moč ji je mahoma pošla, čutila je neizmerno utrujenost in za-kuščenost. Razume borbo, strikanja se z njo. Toda tako čakati, da te ujamejo kot ščeneta, to

je strašno. Hotela je odgnati s silo vse zle misli, hotela je spati. Namesto mirnega snu pa so težke sanje od časa do časa pretrgale počitek.

Nenadoma je sredi noči slišala korake in glasove. Ni se dobro razločila, kaj in v kakšnem jeziku govorijo, ko se je vrata stresla vsa hiša. Mati je bila odpirat. Vstopilo je nekaj madžarskih orožnikov, ki so bili ob slabi petrolejski leščerbi videti še bolj strašni in z velikimi petelinovimi peresi za pokrivali, obenem smešni. Mati, ki je znala precej dobro madžarsko, je pojasnjevala, da ne vedo kje je Stefan, da ne pri- haja domov. Ne vem, ali so verjeli ali ne, pregledali so sleher- ni kotiček, kot da bi mogel biti skrit tudi v mišji luknji.

Naposled so zapčili zlovesče poglede v Nana. »In ta? Kaj si misli ta?« Nana se je delala kot da ne razume niti besedice madžarski, čeprav se je ob dvoletnem učiteljevanju v obmejni napol madžarski vasi precej naučila tega jezika. Mati je nepričakovano pogumno odgovarjala in prikrila sleherni vzne- mirjenost. Pojasnjevala je, da vsak dan pričakuje snaha otroka in da ne gre nikamor več od doma. »Prijateljsko« so svezovali porodnišico v Zalaegersegu, nato so odšli.

Nana je gorela od razburjenja. Torej je le res, kot je dejal Stefan. Čakajo, da bo rodila, da jo bodo potem laže mučili.

Z. M.

KMETIJSKI RAZGLEDI

Krompirjeva plesen ali fitoftora

Letošnje mokro vreme je zelo ugodno za razvoj raznih bolezni in škodljivcev na kulturnih rastlinah, zelo ugodno je za razvoj plevela in upravičeno tarnanje.

V vinogradih peronospora uničuje listje in že sili v grozdiče. Vreme je za razvoj peronosporo zelo ugodno, krompirjeva plesen pa je iste narave kot peronospora, zato lahko upravičeno pričakujemo tudi izbruhe te nevarne krompirjeve bolezni, ki je ne moremo zatirati, lahko pa jo preprečujemo s preventivnimi ukrepi, med katerimi zavzema prvo mesto škropljenje z bakrenimi pripravki.

Krompirjeva plesen je glivična bolezen, ki močno napada prav v mokrih letih. Naj navedem, da je silen izbruh te bolezni povzročil v Irski leta 1840 lakoto ter živinsko kugo. V Ameriki (USA) pa je leta 1938 plesen znižala pridelke za 1.600.000 ton krompirja. Pri nas pa je bil slab pridelek krompirja leta 1948 prav zaradi krompirjeve plesni.

Pogoji za razvoj in znaki bolezni

Bolezen se prične pojavljati v zgodnjem poletju, če je vreme dovolj vlažno. Najprej se bolezen pojavi na spodnjih listih, kjer je več vlage. Znaki bolezni so temnorjave pege, ki se širijo v glavnem od roba lista v notranjost. Na spodnji strani listov vidimo v vlažnem vremenu ali v rosi, da so rjave pege obrobljene z belo plesnijo, ki jo sestavljajo trsosonosci bolezni. (Podobno kot pri pojavu peronospor na listih vinske trte.) Pri trajno mokrem vremenu se bolezen naglo širi in zajame lahko cele njive v 2-3 dneh. Glivica se naseli tudi na gomolje, ki imajo okuženi sivorjave, malo vrste lise na lupini. Pod lupino je meso porjavelo. Take lise so najboljši vzhod za glivne bakterije, ki povzročajo gnitje krompirja v skladiščih.

Bolezni pa so najbolj podvržene zgodnje in srednjepozne sorte krompirja (Bintje, Oneida, rani in pozni rožnik). Precej pa sta odporni sorti Ackersgen in Voran. Posebno hude pojave bolezni povzročajo nizke poletne temperature ob vlažnem vremenu. Ker pa je najkrajša inkubacijska doba (to je doba od okužbe do pojavnosti znakov bolezni) le tri dni, je treba že nekaj dni po pojavu kritičnega vremena izvršiti prvo škropljenje proti plesni.

Zatiranje bolezni.

Predvsem je treba saditi le odbran in zdrav krompir, to je tistega, ki je brez temnih lis na površini. Ločeno sadimo zgodnje in pozne sorte, da se od prvih ne prenaša bolezen na poslednje. Preden se pojavijo prvi znaki bolezni (letos so se

že pojavili), škropimo nasad z 1,5 odst. bakrenim apnom. Čez 8-14 dni škropljenje ponovimo, če je pa potrebno, še večkrat. Mi smo letos prvo škropljenje zamudili, toda čas je za drugo škropljenje, ker je vreme še vedno zelo ugodno za razvoj bolezni. Modra galica, ki jo uporabljamo za zatiranje peronospor, služi v enak meri tudi proti krompirjevi plesni.

Zelo pripraven je tudi bakreni lindan, ki ga uporabljamo kot prašivo. Z njim istočasno zatiramo koloradskega hrošča, ki ga je letos več kot preveč, saj je druga generacija, ki je že

zunaj, precej številnejša od prve. Bakreni lindan imajo na zalogi Kmetijske zadruge, ali pa ga na vašo željo naročijo.

Škropljenje z bakrenimi pripravki pa ima še eno dobro lastnost in to je, da ostane po škropljenju listje krompirja dlje časa zeleno, kar pomeni, da so boljše prehranjeni in da dajo lahko že zaradi tega večje prinose.

Kjerkoli boste škropili proti koloradskemu hrošču, katerega zatiranje je obvezno pridajte škropivu arzenatu ali pantakonu še 1 kg bakrenega apna, s čimer boste reševali še itak precej ogroženi krompir. m.p.

Slavko Smrdelj:

V Ajdovski peči

V družini nas je bilo pet: mati, oče in trije bratje. Jaz sem bil najmlajši. Ob večernih urah smo sedeli v kuhinji, kjer nam je oče pripovedoval zgodbe. Vsi pa smo ostrmeli, ko je dejal, da sta v Ajdovski peči slon in kamela. Vprašal sem ga, če sta v Ajdovski peči, ki je v Lokah pod Studencem. »Da, prav tu sta. Pa to še ni vse. V tej votlini je tudi govorniški oder.« Se enkrat smo se vsi spogledali. »Oče, kaj pa dekla, slon in kamela v Ajdovski peči?« sem ga ponosno vprašal. Oče se je zasmejal, pa tudi materi je šlo na smeh. Pomaknil se je za nekaj komolcev bliže in začel pripovedovati: »V Lokah je Ajdovska peč. Zakaj se imenuje Ajdovska, ne vem, mislim pa, da se počti imenuje zato, ker je vhod v votlino podoben krušni peči. Votlina je nastala zato, ker je v zemlji mnogo apnenca, ki ga je v tisoč in tisoč letih raztopila voda. S stropa votline je kapljala voda in odlagala v prav majhnih količinah apnenec, ki je bil raztopljen v vodi. Apnenec se je nabiral in strjeval. Nastali so kapniki, ki so različnih oblik. Vidite, otroci, trije kapniki so povsem zanimivi. Prvi je podoben slonu, drugi kameli, tretji pa je stopniščast in se končuje s ploščkijo, ki je podobna govorniškemu odru.«

Vsi smo ga napeto poslušali.

Oče nam je še dejal, da je v Ajdovski peči tema, ker je v zemlji.

O tem se mi je ponoči sanjalo. Vse sem videl, toda le v sanjah.

Naslednji dan smo vzeli svetilke in se napotili v Loke. Kmalu smo našli Ajdovsko peč. Stopali smo previdno okoli votline in nekaj nas je tiščalo pri srcu. Drug drugemu smo dajali poguma. Končno sem se le oju-nal in se s sklonjenim telesom napotil v votlino. Za menoj sta stopala še brata. Toda glej! Pred menoj se zasveti dvojica velikih oči in srepo zre v me. Obstaj sem, pa tudi zakričati nisem mogel. Spomnil sem očetovih pravljic o »Podzemskem človeku«, ki je velik, kosmat in prebiva v votlinah. Hipoma je nekaj zaplapolalo in se bliskoma pognalo iznad glave. Ozrl sem se, brat pa je zavpil: »Sovale! Ah, koliko sem prestal! Vrnili smo se. Zunaj sem videl brata, ki sta bila blede ko smrt. Nekaj časa smo se spogledovali, potem pa smo se začeli drug drugemu smejati, saj nevarnost je bila že za nami. Po kratkem razgovoru smo se ponovno vrnili v votlino. To pot pa vsi oboroženi s palicami. Počasi smo se pomikali dalje. S stropa je kapljala voda, da me je včasih prav slahnilo, ko mi je lezla izza

(Nadaljevanje na 4. strani)

Novice in dopisi iz naših krajev

Z nekaj podjetnosti bi šlo

Med razpravo o družbenem planu in proračunu OLO Krško je zvezni poslanec tov. Janez Hribar navedel tudi več zelo koristnih priporočil. Govoril je o graditvi komunne in njene gospodarske moči, ki da je ne predstavlja le velike tovarne, temveč tudi drobna predelovalna industrija in obrtniška dejavnost. Le-ta se pogostokrat razvije v velike obrate in podjetja. Za uspešen razvoj takšne dejavnosti, pa je najvažnejša surovinska baza. Take možnosti je predvsem treba izkoristiti. Če razmislimo o tem, česa imamo v našem kraju dovolj za predelavo ter istočasno česa nam tudi primanjkuje, vidimo, da bi lahko izdelovali kis, ki ga sedaj dovažamo največ iz Ljubljane. Ali ne bi ustanovili kisarne v našem kraju? Surovin za takšno predelavo imamo vendar dovolj: sadja, vinskih tropin, vinskega kamna, lesa itd. Posebno slabše kakovostno sadje bi se tako koristneje uporabilo, nekaj celo za jabolčnik, tropine pa še vedno za kis. Pa še to je tudi važno, da za obratovanje kisarne niso potrebne večje investicije. Tudi za to primerne kleti bi se

verjetno lahko našlo. Tako bi iz malega raslo veliko koristno podjetje.

Drugo tudi važno vprašanje je razvoj domačega ročnega dela. Koruznega ličkanja imamo dovolj za izdelovanje cekarjev itd. Potreben bi bil le kratek tečaj za

priučitev pletenja. Takšna dela bi lahko ženske opravljale doma, kar bi jim nudilo primeren zaslužek.

Tudi pletarstvo iz šibja bi se lahko uspešno razvijalo. Vrblina, ki je pogosto poplavljenca, bi lahko dajala dovolj potrebnega šibja, le zasaditi bi bilo treba pravo vrsto vrbe, ki je najprimernejša za pletarstvo. M.J.

Minka Zupančič

Da naši lepi deželi

Nadaljevanje in konec)

Avtobus je ustavil pred hlevom Zadrúžnega posestva v Leskovcu. Štirideset plemenitih — rodovniških krav in telic temnosive barve, se je oglašalo malo pred krmljenjem. Telički so lepo razviti, čeprav ne sesajo, pač pa jih od prvega dne prav enostavno napajajo z mlekom. Dnevna molzna evidenca posestva izkazuje, da dajeta kravi Sava in Jana po 23 litrov mleka na dan. Kljub temu da posestvo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev nima nujno potrebne gnojne jame, je gnoj lepo zložen in stlačen, da se onemogoči preneglo razkrajanje.

O načinu vzgoje in nege plantažnega breskovega nasada na površini 6 ha je govoril tov. Vesel. Kako je možno izrabiti pogojeno in obdelano zemljo, je bilo videti v nasadu, kjer je med vrstami sadik na razdalji 2,5 m x 1 m izkoriščen prostor za drevesnico breskev in hrusk.

Posestvo posevka posebno pozornost vzgoji kadrov. Mlajši ljudje, ki imajo veselje do sadjarstva in so prišli na posestvo pred dvema letoma brez kakršnekoli predizobrazbe, se že danes prav spretno sučejo pri obrezovanju, sajenju in škropljenju sadik.

Zares je pogled na ta ogromen kompleks že sedaj lep, kako lep bo šele čez nekaj let, ko se bodo na zasajenih sadi-kah svetili zlatorumeni sadeži.

Se nekaj strokovnih nasvetov glede priprave zemlje, zelenega gnojenja, sajenja in vzgoje drevesc in že se je pomikal avtobus med rumenimi njivami na Krškem polju proti Kostanjevici.

Veliki vinski sodi in cisterne v kleti Vinarske zadruge Kostanjevica so bili pravo čudo v primeri z domačimi sodi. S pristnim dolenjskim cvičkom je nazdravil zadrúžnicam tovariš Božič.

Na lep zadrúžni dom z okusno urejeno dvorano so Kostanjevčani zares lahko ponosni, saj se tega tudi zavedajo in prav radi obiskujejo pogoste prireditve v velikem številu od blizu in daleč.

Nasvete o sajenju, gnojenju, kompostiranju in škropljenju vinske trte je dajal upravnik Državnega posestva tov. Filipčič, ko je razkazoval obsežne novozasajene matičnjake z odbranimi podlagami in veliko trsnico, v katero je vložilnih 250.000 cepiljenk. Nad 2 ha meri drevesnica s srednjedeblnimi jabolčniki sadikami. Velik kup plevela, pomešan z zemljo in raznimi odpadki, je stal na koncu sadovnjaka, takle da ni potrebno prevažati plevela daleč z njive ali sadovnjaka na kompost in kompost zopet nazaj na njive. Zelo enostavne priprave za sušenje detelje, kakršne ima posestvo, bi koristile tudi marsikateremu kmetu, ki obrača in premetuje deteljo tako dolgo, dokler ne ostanejo samo še stebelca.

Lepe razlike med sortami krompirja je bilo mogoče videti na parceli, kjer vrši posestvo semenski, gnojine in škroplilne poskuse. Posestvo dosega velik pridelek predvsem zaradi uporabe zadostnih količin hlevskega gnoja in komposta.

V govejem hlevu vlada najbolj red in snaga. Hlev je zelo svetel in vsako leto na novo beljen, predvsem zaradi razkužbe in baje je eden najboljših v Sloveniji. Odras vsega tega je lepo raščena plemenska živina, ki je po izjavah upravnika zelo donosna. Letna mlečnost najboljših krave sivorjave pasme je 4200 litrov. Seveda ima ta živina tudi primerno oskrbo. Suhega sena ali detelje ima po želji, kot dodatek pa otrobe in v zimskih mesecih silažo, za kar posestvo še posebno skrbi. Pridelujejo največ krmnih rastlin, kot deteljo koruzo za silažo itd. Posebno lepo je negovana mlada živina, ki je tudi v posebnem hlevu. Predvidevajo, da bo dajala telica, vzrejena doma iz najboljšega plemena, 5000 litrov mleka letno.

Zelo poljudno podani in preizkušeni nasveti tov. Filipčiča bodo brez dvoma marsikateri zadrúžnici lahko koristili v življenjski praksi.

»En hribček bom kupil, bom trto sadil.«

Oko je zazrlo ne le hribček, ampak velik hrib piščičkih goric. Človek, ki je zadnjikrat pred dvema letoma obiskal Pišce, skorje ne bi mogel verjeti, da je na Riglu, še malo prej poračunem z ostrico, iz katere so gledale skale in kamenje, nastal vinograd, velik nič manj kot 4,5 ha, zasajen s trtami laškega rizlinga in muškatanega silvanca.

Kljub lanskoletni pozebi so sadike dokaj močne. Mladice so že upognjene in pritrjene k žici na eno in drugo stran. Posestvo ima 12 ha površin pripravljenih za trsne nasade in še 14 ha starih vinogradov. Ni malo skrbi s tem, predvsem letos, ko protiperonosporne služba po radiu in vseh časopisih venomer ukazuje samo škropljenje in zopet škropljenje.

Po ogledu nasada breskev, ki je letos prav lepo obložen, in matičnjake je sledilo vabilo predsednika zadruge in upravnika Zadrúžnega posestva na poljuškušnja Piščecana. Kot stari kupcem je natakati tov. Jagrič zdaj iz enega, zdaj iz drugega sode, seveda to je bila le poljuškušnja.

Kot navadno take stvari, tako se je končala tudi ekskurzija zadrúžnic v Pišceah s pesmijo, ob spremljavi harmonike:

»Kmečki fantje in dekleta, vi ste naša hrabra četa...«

Bolnišnica v Brežicah

Kako važna ustanova je bolnišnica v Brežicah se zaveda tudi OLO Krško, saj je predvidel 5 milijonov v letošnjem družbenem planu za njeno ureditev. Iz tega kredita bodo obnovili vsa okna glavne zgradbe, izpopolnili instrumentarij, pripravili načrte za porodniški oddelk, ki ga nameravajo zgraditi prihodnje leto, iz lastnih sredstev pa bodo obnovili fasado bolnišnice.

Potrebovali bi še okoli 3 milijone za ureditev notranjih prostorov, in sicer stranšč; prav posebno pa palnice, kjer se pere ročno za 200 ljudi, ker nimajo pralnih strojev.

Kolektiv rudnika Senovo je za gradnjo porodniškega oddelka s prostovoljnim delom v rudniku prispeval 200.000 dinarjev. Prav bi bilo, da bi njihovemu vzgledu sledili še ostali kolektivi in tako omogočili čimprejšnjo izgradnjo tega tako važnega objekta za skupnost. D. V.

IN V POLITIČNEM

ZIVLJENJU ...

so najvažnejše tri politične sile in sicer: 1. socialistična stranka Avstrije, SPO, ki je sedaj najmočnejša. (Tej stranki pripada med ostalimi tudi sedanji predsednik Avstrije in namestnik zveznega kanclerja). V tej stranki so vključeni delavci — proletarij —, sedaj pa stopajo v njo tudi mali kmetje, obrtniki in trgovci, ki predstavljajo glavne borce proti velekapitalizmu. Tem silam so se priključili tudi koroški Slovenci. 2. Avstrijska ljudska stranka — OVP (meščanska stranka) je imela do zadnjih volitev večino, sedaj se pa mora podrediti socialistom, (tej stranki pripada sedanji zvezni kancler).

3. Zveza neodvisnih je konglomerat bivših klerikalcev, nacionalistov itd., ki predstavljajo manjšino.

Najmanj članov približno 6% pa pripada infrombrosjevske KP. Avstrijci zagotavljajo, da je koalicijska od zvezne vlade do najnižjih organov oblasti v sedanjih razmerah potrebna, ker je dežela še okupirana.

ško in Slajersko, Francozi pa Tirolsko. Poleg tega imajo na Dunaju še tako imenovano »mednarodno policijo«, katere naj bi pomagala vzdrževati red. Avstrijci pravijo, da je njihov največji uspeh v tem, da so ohranili enotnost svoje domovine pod okupacijo. To je zasluga ljudstva in vodstva, ki se je znalo že v začetku upreti vsakemu umešavanju v notranjem življenju. Ni pa prenehala bojazen, da se ta enotnost razblijni, kajti nevarnost za to ne prihaja samo iz ruske strani, pač pa tudi iz ameriške, ker imajo le-ti preveč pred očmi samo vojaške in strateške trenutke kot pa koristi Avstrije. Za vsakega Avstrijca je največja želja neodvisnost dežele, konec okupacije in so prepričani, da bodo slej kot prej dobili državno pogodbo. To njihovo razpoloženje se lahko vidi med drugim tudi na raznih plakatih.

Od 1. januarja letos naprej ne plačuje Avstrija več okupacijskih stroškov. Pred dvema letoma je odstopila od tega ZDA, sedaj pa še ostale okupacijske oblasti. Te stroške so plačevali vsi, kar je bilo uračunano pri davkih.

Nunčič — Novak:

Utisi s poti po Avstriji

nju v notranjem življenju. Ni pa prenehala bojazen, da se ta enotnost razblijni, kajti nevarnost za to ne prihaja samo iz ruske strani, pač pa tudi iz ameriške, ker imajo le-ti preveč pred očmi samo vojaške in strateške trenutke kot pa koristi Avstrije. Za vsakega Avstrijca je največja želja neodvisnost dežele, konec okupacije in so prepričani, da bodo slej kot prej dobili državno pogodbo. To njihovo razpoloženje se lahko vidi med drugim tudi na raznih plakatih.

Od 1. januarja letos naprej ne plačuje Avstrija več okupacijskih stroškov. Pred dvema letoma je odstopila od tega ZDA, sedaj pa še ostale okupacijske oblasti. Te stroške so plačevali vsi, kar je bilo uračunano pri davkih.

MARSHALLOVA POMOČ

Avstrija je bila vključena v Marshallov plan in je to pomoč spretno izkoristila, predvsem za kapitalno graditve. Na mnogih tovarnah, zgradbah in ustanovah in institutih vidimo danes napisve: »Zgrajeno s krediti Marshallovega plana«. Pri uporabi te pomoči je bil gotovo neki poseben kritičar, saj je bila Koroška, predvsem slovenski predeli, prav malo deležna te pomoči. Marshallove pomoči so bila deležna tudi večja kmečka gospodarstva, srednja in manjša pa so ostala še naprej prepuščena sama sebi. V tej dobi so porabili povprečno 175 kg cementa na enega prebivalca. Dobili smo n'is, kar je prenehala ta pomoč, da se je tempo graditve znatno zmanjšal.

NOTRANJA DRŽAVNA IN POLITIČNA UREDITEV

Avstrija ima približno 6.900.000 prebivalcev in je malo gostejše naseljena kot naša država. Razen Avstrijcev živi tu približno 100 tisoč Slovencev na Koroški in Slajerski, 50.000 Hrvatov na Gradiščanskem, v okolici Dunaja pa mnogo Čehov.

Avstrija je buržoazna demokratska republika, sestavljena iz sedmih dežel: Spodnja in Zgornja Avstrija, Slajerska, Koroška, Salzburgska, Tirolska in Gradiščanska ter Dunaj kot glavno mesto — enota zase.

Ker mirovna pogodba z Avstrijo še ni dokončno sklenjena (največ po zasluzi ZSSR), imajo deželo še danes okupirano in to: Rusi, Dolnja Avstrijo in Gradiščansko, Amerikanci Gor. Avstrijo in Salzburgsko, Angleži Koro-

Kako množim vrtnice

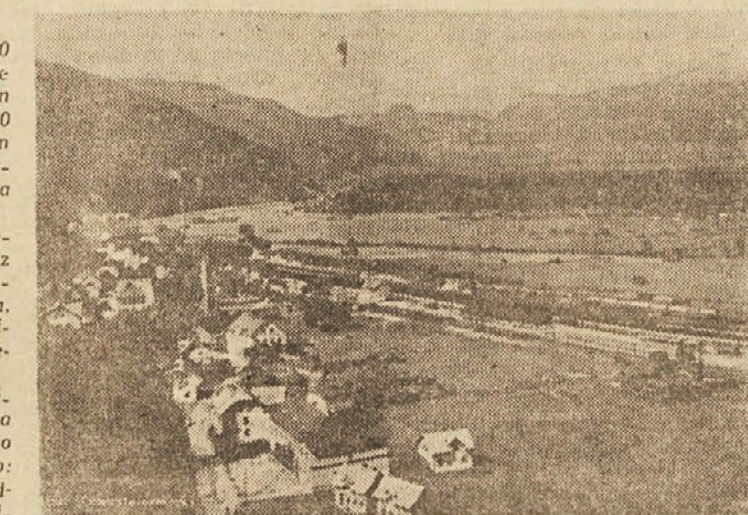
Vrtnice, najlepši okras vrtov, imamo lahko nizke ali visoke. Čas za cepljenje — okuliranje je najprimernejši v mesecu juliju in avgustu. Najbolje je, če smo že v jeseni posadili v vrt sadike divjih vrtnic — šipka. Te cepimo, če želimo visokodebelne, tako visoko, da jih bomo lahko v jeseni zaščitili pred zimo z upoginjenjem debla do tal, ker, če je deblu prekratko, je nevarnost, da se zlomi. Prilicne vrtnice v obliki grmičja pa bomo imeli, če jih cepimo v koreninski vrati, to je pri tleh.

Okuliranje je uspešno le tedaj, če je lubje muzevno in če imamo primerno razvita žilna ocesa zaželenih vrtnic. Tako očesa dobimo na pogankih, kjer vrtnice pravkar odcvetajo in ko režemo vejice za cepičke, odstranimo takoj liste, da preprečimo izhlapevanje, ter pustimo le kratke peclje.

Okuliranje izvršimo tako, da na podlagi kože — v lubje zarežemo z ostrim nožem v obliki črke T, pridvigujemo lub ter vstavimo žilnatno oko, na katerem naj bo še pod lubjem nekoliko olesenelega dela. Nato povežemo z rafijo ali gumico.

Že letos nam bodo cvetele, če jih cepimo v juliju ali začetku avgusta ter po cepljenju prirežemo vejico nad očesom, če pa cepimo pozneje, pustimo, da je ocape do jeseni, v tem primeru pa pustimo cepljeno vejico, da raste dalje ter jo prirežemo v jeseni ali spomladi.

Zaradi gotovosti cepimo 2-3 očesa, če nimamo podlog v vrtu, lahko cepimo tudi divje rastoče ter jih presadimo v vrt jeseni.

»Seiztal« na Gornjem Slajerskem

Promet z nepremičninami

Ob uveljavljanju novih zakonitih predpisov

S 1. julijem tega leta je začel veljati novi zvezni zakon o prometu z zemljišči in stavbami. Objavljen je bil 23. junija t. l. v zveznem Uradnem listu št. 26. Najbolj nestrpno so pričakovali ta zakon oni zasebni lastniki zemljišč, ki imajo namen prodati oziroma kupiti nepremičnine, saj so dosedanje predpisi močno ovirali promet z nepremičninami.

Konec aprila t. l. je izjavil maršal Tito na kongresu Zveze komunistov Srbije: Naša politika mora biti podpiranje individualnih kmetov, da bodo došli, da jim bo to, kar jim je ostalo, tudi zares ostalo, ker se zdaleka nimamo namena, še kdaj zmanjševati sedanja posestva 10 do 15 ha. Le sovražniki govorijo o tem, kako bomo, ko pride čas, še nadalje zmanjšali kmečko posest. To ni res, tega ne bomo nikoli storili!

Po teh odločitvah besedah našega Maršala je postalo jasno, da bodo v kratkem lahko ukinjene tudi dosedanje omejitve glede prometa z nepremičninami, saj je že zakonita omejitev zemljiške posesti zasebnih lastnikov na 10 oziroma 15 ha v celoti dosegla svoj agrarnopolitični namen, ko je bil pred letom dni uveljavljen zvezni zakon o zemljiškem skladu. Zato je treba — kakor je to obrazložil član Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorović — pustiti individualnim kmečkim proizvajalcem možnost čim večjega razmah na tržišču, da bi na privatnih posestvih še povečali produktivnost dela. Prost promet z zemljišči bo dovedel do za naše pogoje naravnega razvoja glede prehajanja zemlje v last drugega kmečkega proizvajalca in bodo predvsem bliski lastniki zemlje, ki prehajajo v industrijo, lahko brez zapreke prodali svojo posest tistim, ki jo bodo lahko obdelovali znatno bolje. Sprostitve prometa z nepremičninami bo vplivala v tej smeri, da se bo krepila posest do 10 ha, na kateri lahko dosežemo razmeroma visoko produktivnost z uporabo strojev.

V tem članku prinašamo samo ona določila zakona, ki se tičejo prometa nepremičnin in med

zasebniki, to je, če sta odsvojitelj in pridobitelj zasebnika.

Promet z zemljišči in stavbami, ki so lahko zasebna lastnina, je prost med zasebniki. Z odsvojitvijo zemljišča se prenese tudi lastnina na stavbi, ki je na tem zemljišču, če ni s pogodbo drugače določeno. V prometu so tudi lahko posamezni fizični deli stavb, to je stanovanja in poslovni prostori. Tuji državljani lahko pridobivajo v FLRJ ob pogoju vzajemnosti z dedovanjem zemljišča in stavbe ter z njimi razpolagajo enako kakor naši državljani, razen če ni pridobivanje in razpolaganje v mednarodnih pogodbah drugače urejeno.

Zasebniki lahko pridobivajo kmetijska zemljišča v mejah maksimuma, ki ga določajo za kmetijska zemljišča zakon o kmetijskem zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja in zakon o agrarni reformi in kolonizaciji ter ustrezni predpisi ljudskih republik. Kdor kakorkoli pridobi posest kmetijskega zemljišča, ki presega za zakonom določeni maksimum, mora to naznaniti okrajnemu ljudskemu odboru v tridesetih dneh, odkar je zvedel, da njegova posest presega maksimum. Iz premoženja zasebnika, ki pridobi kmetijsko zemljišče, ki presega za zakonom določeni maksimum, se izloči presežek in prenese v kmetijski zemljiški sklad splošnega ljudskega premoženja. Katero zemljišče se izloči kot presežek, se ugotovi v postopku po zakonu o kmetijskem zemljiškem skladu. Za izločeno zemljišče ne pripada pridobitelju odškodnina od države. Z zveznim zakonom bo šele določeno, kako se ravna s tem presežkom kmetijskega zemljišča med maksimumom, če ga zasebnik pridobi z dedovanjem. Do izdaje tega zakona se pusti presežek dediču včasno uporabo.

Sodišča in drugi državni organi morajo po uradni dolžnosti paziti na ničnost pogodb po tem zakonu. Pri zemljiško-knjižnem prenosu mora sodišče po uradni dolžnosti skrbeti, da se zberejo podatki o velikosti zemljiške posesti kupca in dru-

gi potrebni podatki. V ta namen zahteva sodišče od kupca listine, iz katerih je razvidno, kolikšna je njegova zemljiška posest, ali je zemljišče, za katero zahteva prenos lastnine, kmetijsko ali ne, in druge listine, s katerimi se dokazujejo okoliščine, ki so pomembne za pravilno uporabo tega zakona. Če gre za prenos lastnine na kmetijskem zemljišču na zasebnika in sodišče spozna, da je kupec prišel v posest zemljišča, ki presega maksimum, ga mora, preden izvrši prenos, na to opozoriti. Če kupec vztraja pri zahtevi za prenos, sodišče izvrši prenos, obvesti pa o tem okrajni ljudski odbor.

Zasebnik, ki se obrtoma ukvarja s prekupčevanjem z zemljišči ali s stavbami ali s posredovanjem pri prometu teh nepremičnin, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do dveh let. Kdor pridobi posest kmetijskega zemljišča, ki presega maksimum, pa tega ne naznanj ljudskemu odboru v tridesetih dneh, odkar je zvedel, da je njegova posest presega maksimum, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do šestih mesecev in denarno kaznijo.

Po pogodbi o nakupu in prodaji zemljišča ali stavbe, ki je bila sklenjena med zasebniki, preden je začel veljati ta zakon, se lahko zahteva prenos lastnine, če je bilo na podlagi prejšnjih predpisov dano dovoljenje za prenos ali je bila nepremičnina že izročena kupcu v posest. Prenos se lahko zahteva tudi na podlagi pogodbe, sklenjene pred uveljavljenjem tega zakona, čeprav nepremičnina ni bila izročena kupcu v posest, če je bila pogodba sklenjena v dobi enega leta pred uveljavljenjem tega zakona, začetni postopek za dovolitev prenosa pa ni bil pravnočasno končan do dneva, ko je začel veljati ta zakon.

Upravni postopek o zahtevi za dovolitev prenosa, ki je v teku na dan uveljavljenja tega zakona, se ustavi. Prav tako se ustavi tudi sodni postopek v upravnih sporih o odločbah, izdanih po zahtevi za dovolitev prenosa. Zoper tistega, ki je storil kaznivo dejanje iz 219. člena kazenskega zakonika, se po uveljavljenju tega zakona ne more več uvesti kazenski postopek, že uvedeni postopek pa se ustavi.

Od 1. oktobra 1954 dalje pa bo veljalo tudi sledeče novo določilo: Pogodba, s katero se prenese zemljišče ali stavba, mora biti pisnena. Pogodba, ki ni sklenjena v pisni obliki, nima nobenega pravnega učinka.

O prometu z nepremičninami med takimi pogodbeniki, kjer je vsaj ena stranka gospodarska organizacija ali politično teritorialna enota in o dejanju zemljišč iz družbene lastnine v uporabo komurkoli bomo objavili najvažnejša določila v posebnem članku.

Se mi

v okraju Krško:

26. julija v Leskovcu.

v okraju Samobor:

28. julija v Samoboru.

v okraju Celje-okolica:

24. julija v Kozjem.

26. julija v Storah (Teharje).

31. julija v Pištanju.

31. julija v Slovenskih Kojnicah.

KINO BREŽICE

23. do 25. julija premiera angleške barvne filmske komedije »VAŽNO JE IMENOVATI SE ERNEST«. FN 22. Michael Redgrave in Joan Greenwood.

27. do 28. julija premiera ameriškega filma »POSVOJENKA«. »Naša rodjena«.

30. julija do 1. avgusta premiera ameriškega filma o tragični usodi parnika »TITANIK«. FN 23. Barbara Stanwyck in Clifton Webb.

KINO KRŠKO

24. do 25. julija jugoslovanski film »POSLEDNJI MOST«.

28. do 29. julija angleški film »STRMINA NEVARNOSTI«.

KINO SEVNICA

24. do 25. julija ameriški film »AFERA NA TRINIDADU«.

KINO KOSTANJEVICA

24. do 25. julija jugoslovanska komedija »VSI NA MORJE«.

Fizkultura in šport

Koston evica - Geodezi 3:2

V soboto popoldne smo bili lahko pričr napeti in borbeni igri v odbojki med mlado ekipo Kostanjevice in vojaki — geodezi. Takoj v začetku smo imeli občutek, da bo vojaška ekipa z lahkoto premagala fizično slabše Kostanjevčane (da o velikosti sploh ne govorimo). Toda žoga je okrogla. Po prvih dveh zaporedno izgubljenih setih (15:8 in 15:11) smo Kostanjevčane že videli knockouting, predvsem, ker so v tretjem setu geodezi že vodili s 6:1. Tedaj pa je nastal preobrat v vrstah Kostanjevčanov. Mlada ekipa je uredila svoj sistem in se res dobesedno borila za vsako žogo. Kmalu se je pokazal uspeh, kar priča rezultat 10:7 za Kostanjevčane, ki so tretji set osvojili v svojo korist (15:9).

V četrtem setu pa so Kostanjevčani nadigrali svojega renomiranega nasprotnika, kar priča rezultat 15:7.

V AJDOVSKI PEČI

Nadaljevanje s 3. strani

vrata po hrbtu. Med potjo smo ogledovali kapnike, ki jih je bilo vse polno. Vsi pa smo se zasmeli, ko smo zagledali slona. Bil je res pravi slon. Zlezel sem na njega in ga zajahal. Za trenutek sem imel občutek, da sem postal kralj živali. Tudi brata sta ga zajahala. Kričali smo in ga poganjali na vse strani, žival pa se ni zmenila za nas. Mirno je prenašala naša povelja, zato smo jo kmalu zapustili in odšli dalje. Znašli smo se pred kamelo. Tu smo bili že bolj pametni, saj smo se že prepričali, da se živali iz kapnikov ne zmenijo za nas. Stopali smo po kapnikih, ki so bili podobni stopnicam. Te so vodile na govorniški oder. Tu smo kričali čudovite stvari; ponosno smo

pozdravljali v dvorani zbrane ljudi in jim želeli bogastva, sreče in veselja. Polagoma smo se zresnili in zopet iskali novih predmetov. Se smo našli kapnike, ki so se nam hipoma zdeli podobni temu ali onemu predmetu. Na povratku iz votline smo iz malega potočka natočili steklenico mrzle vode in se napotili proti domu. Doma smo ponosno pripovedovali materi in očetu, kaj vse smo doživeli v Ajdovski peči. Tudi v šoli smo pripovedovali součencem o vsem. Vsi so nas z zanimanjem poslušali in sklenili, da si bodo tudi sami ogledali votlino, v kateri je toliko prirodnih lepôt.

MALI OGLAS

Prodaj licenčnega merjasa 90 kg, starega 10 mesecev. Stergar, Slogonsko 15 (Kapele).

Pepče

pripoveduje...

Ta teden sem se mudil tudi izven našega okraja in bom prav zaradi tega bolj kratak. Bil sem namreč v Beli krajini, kamor sem šel na proslavo Dneva vstaje in deseto obletnico SNOS. Kakor sem že od nekdaj navajen, vsakomur povem resnico v obraz, sem tudi Belokranjcem pripovedoval, kar sem pač pri njih zanimivega videl in slišal. Ker me pa niso poznali nit, razumeli, kaj hočem s svojim pripovedovanjem,

so mi dejali takole: »Pepče, nikar nam ti govorit, hodi, hodi od koder si prišel!« Tako se mi je za malo zdelo, da sem jo takoj mahnil čez Gorjance proti krškemu okraju. Mimogrede sem se oglašil v Pijavčah pri Trzinu, kjer so se mi pritoževali ljudje zaradi 250 m ceste, ki veže cesto 3. s cesto 2. reda. Vsak šofer motornega in vprežnega vozila ve, da s to cesto pridobi za 3 km, če greš iz Trzinu ali iz Sevnice proti Trebnjem in obratno. Zal pa te ceste cestne uprave sploh nimajo v seznamu, kakor da je ni in seveda, če je ni, zanjo tudi ni treba skrbeti — menijo nekateri možje. Most, ki pelje čez Mirno, je v razpadajočem stanju in je celo že začel kazati železna rebra. Vozla na cesti pa odskakujejo, kot bi bila na rešetu. Samo za tiste, ki se vračajo z vozli iz malkovskih zidanic, prav prde, da se malo stresejo, preden zavijejo na dvorišče. Bližnji cestar, ki je samoiniciativno napeljal nekaj peska ter postavil na križišču kazipote, se je moral zato zagovarjati ter jih odstraniti, ker te ceste pač ni na seznamu. Predlagam, da bi tisti, ki ne verjame, da ta cesta obstaja, prišel na sam kraj in o tem prepričal šoferje in voznike, ki se pred križiščem ustavljajo in sprašujejo, kod naj gredo v...

Ko sem se vrnil nazaj v Krško, sem slišal iz prvih ust novico, da se prehodni gostje v restavraciji Krško vse vprek pritožujejo in zahtevajo nižje cene, ker so v zadnji številki PT zvedeli, da za njihove žulje jedo krški abonente, ki dajejo za dva obroka hrane samo 60 do 75 odst. svoje mesečne plače.

Vas pozdravlja Pepče

Solski odbor osnovne šole v Kalu pri Sentjanžu razpisuje licitacijo zidarskih in mizararskih del za obnovo šolske zgradbe v znesku 400.000 din dne 25. julija 1954, ob 10. uri popoldne v šoli Kal.

Interesenti si lahko ogledajo predvidena dela v šoli vsak dan do licitacije.

Vsdržavna filatelistična razstava v Ljubljani

V spomin na 150-letnico rojstva slovenskega rojaka Lovrenca Koširja, iniciatorja prve poštne znamke, bo priredil Savez filatelista Jugoslavije v Ljubljani II. vsdržavno filatelistično razstavo (II JUFIZ), ki bo od 29. julija do 8. avgusta 1954. Razstava bo v spodnjih prostorih Moderne galerije in v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, ob vhodu v Tivolski park. Pokroviteljstvo nad to razstavo je prevzel podpredsedni Izvršnega sveta FLRJ tov. Edvard Kardež, častni član Filatelistične zveze Slovenije.

Namen razstave je, pokazati kvaliteto zbir in strokovnega raziskovalnega dela jugoslovanskih filatelstov. Poleg številnih filatelstov iz vseh republik naše države se je bodo udeležili tudi Glavna poštna uprava v Beogradu, Direkcija PTT v Ljubljani in znana švicarska tiskarna znamk Courvoisier iz Chaux de Fonds. Za razstavo bo izšla posebna

poštna znamka s sliko stare Ljubljane iz XVII. stoletja v nominalni 15 din, ki pa bo na razpolago ob nakupu vstopnice za razstavo, torej za 50 din. Izdane bodo tudi posebne kuverte prvega dne, napravljen pa bo tudi posebni spominski poštni žig.

V času razstave, dne 28. julija, bo v Ljubljani skupščina Saveza filatelista Jugoslavije in slavnostna akademija kolektivov PTT v spomin na 150-letnico rojstva Lovrenca Koširja.

Za olajšavo obiska razstave in prireditve ob njej je odobrila Glavna železniška uprava 25. odstotni popust pri železniški vožnji proti nakupu predpisanega obrazca K-13.

II. JUFIZ bo mogočna manifestacija jugoslovanske filatelije in korak dalje v prizadevanju za mednarodno priznanje Lovrenca Koširja in njegovega prvenstva v predlogih za uvedbo poštne znamke.

Kot bi ga bila sunila z obema rokama, je Osojnik odneslo iz sobe. V kleti sta se mu iz polmraka pokazali dva vrstj sodov. Vedel je: na levi je ja. bolčnik, na desni vino, tam v kotu pa sta dve kadi zavečeni sliv in tropin. Z drhtečimi rokami je vzjel petlitrsko pletenko, ki je stala za vrati, in se opotekel k prvemu sodu na desni. Ko se je vino s šumom

vilo v steklenico, je starca obiljil mrzel pot. Šele zdaj je začutil, da je res, da bodo morali pustiti hišo in zemljo okoli nje, pa tudi te polne sode in oditi kdo ve kam. Vse bo ostalo tu, odšli bodo le s tem, kar bo Micka spravila v košare, zaboj in cule. Tudi vino bo ostalo. Vino, ki še ni prevrelo do kraja. Zavrl je pipo, dvignil pletenko in si jo nastavil na usta. Izpil je, kar je bilo vina v pletenki. Še nikoli ni bilo tako dobro. Potem je pletenko spet podstavil; ko je bila polna, je zavrl pipo in z opotekajočimi koraki zapustil klet.

Komaj je napravil tri, štiri korake proti hiši, že je zagledal dva oborožena vojaka, ki sta prihajala iz vinograda. Obstal je. Ni se ne premaknil ne spregovoril, čeprav sta mu nekaj zaklicala. Še preden sta prišla do vodnjaka sredi dvorišča, je stopil na vezni prag Lojz in krčevito stisnil roke v pesti.

»Lojz, Lojz!« je zaklical Osojnik prestrašeno in se pogljal k sinu. »Proti vojski ne moreš nič, Lojz!«

Eden od vojakov je ploskal z rokami in zaklical v nemščini: »Pripravite se, čez eno uro gremo! Stvari lahko naložite na voz. Seveda, omar in postelj ne jemljite s seboj!«

»Kaj hočete z nami?« je siknil Lojz v slabi nemščini.

»Nič posebnega,« je odgovoril vojak. »Tu na meji — moramo imeti zanesljive ljudi. Odpeljali vas bomo v Nemčijo. Tam boste dobili vse, kar in kakor imate tu. Še več in še lepše. Seveda, če boste mirno pospravili svoje reči, najnujnejše vzeli s seboj, ostalo pa pustili nepoškodovano. Halo, na delo!« Ker se Lojz ni takoj zganil, ga je vojak sunil v vežo. Osojnik se je zagugal, kakor da ne more odtrgati nog od tal. Ko se je končno le prestopil, pa se mu je pletenka izmuznila iz rok. Še preden se je sklonil, je pristopil drugi vojak in jo pograbil.

»To se bo tudi nama prilogo,« se je zahajljaj, »vi tako ne utegneta piti!«

Osojnik je v sobi skušal pomagati Micki, toda perilo mu je spustilo padalo iz rok.

»Pustite, oče, pustite, bom že sama!« ga je podila snaha od predalov. »Prinesite rajši košaro! Hitro! Hitro!«

Osojnik je stal nekaj časa sredi sobe bolj neboljen kot dveletna Anica, ki je stopicala za staro Osojniko — le-ta se je še vedno opotekala po hiši sem in tja, in ponavljala, da ne gre nikamor — potem pa je zapustil sobo in odšel v hlev. Živina — par volov, tri

krave, junica in dvoje telet — je zadovoljno pulila seno iz polnih jasl. Osojnik je najprej stopil k volom. Z drhtečimi rokami je potrpel vsako živčino po vratu in križu; ko je prišel do telčikov, pa ni imel več niti toliko moči. Obstal je ob njiju in pustil, da sta mu obilzovale tresoce se roke.

»Oče, naprezite!« je s hlevskega praga zaklicala Micka, s takim glasom, kakor da bi mu velela, naj vzame lopato in si izkopije grob.

Osojnik je odtegnil roke telčikoma in se opotekel k telegam za vrati.

»Ali je res? Je res?« je ponavljal še potem, ko je že naprezal vola in voz z visokimi kripicami. Slišal je iz hiše Lojzove in Mickine besede, Nežine krike in Lizikin jok, slišal je tudi glasove in krike spodaj iz vasi in s sosednjih gričev, vedel je, da ni pomoči, vendar je kar dalje ponavljal: »Ali je res? Res?«

»Ne grem od tod! Ne grem!« S temi kriki je prihitala stara Osojnikova. Za h/p je obstala na pragu, potem pa se kot obstreljena zver pognala k Osojniku, ga trdo zgrabila za roke, potegnila od voza in kriče nadaljevala »Tež, rasti, rasti! Nikamor ne bomo šli nikamor! Izprez, tako! Izprez!«

»Neža... Neža...« je skušal

Osojnik pomiriti ženo. A razen njenega imena ni vedel, kaj naj ji reče.

Še car na Osojnikova ni čakala na njegove besede. Skočila je k voloma in ju začela izprezati.

»Ne gremo, nikamor ne gremo!«

Levi teležnik je potegnila iz teleg, desnega pa ni več mogla, saj ni imela niti toliko moči, da bi se še enkrat povzpela na prste.

»Oh, oh!« je zajejala in se opotekla proti hlevu.

Še preden se je iz hleva razlegel njen zateglj jok, je planil iz hiše Lojz s sekuro v rokah.

»Pobil j'h bom, pobill!«

Osojnik je v strahu odhitel k vojakoma, ki sta pri vodnjaku praznila pletenko, toda Lojz je planil v hlev, od koder se je kmalu razleglo še hujske Osojnikovo jokanje. Osojnik se je pognal proti hlevu. S'na je našel sredi hleva s povešenimi rokami — sekira mu je ležala ob nogah. Osojnikova pa je objemala Belico in neutolažljivo jokala.

»Ni za zmerom, ne more biti za zmerom... gremo in vrnili se bomo...« je jeknil Osojnik s stisnjenim grlom.

»Vina pa hudiči ne bodo rili!« je zaklical Lojz, pograbil sekuro in odvihral iz hleva.

SONČNA REBER

Komaj je zagledala Osojnika, je bruhnilo iz nje.

»Oče, oče! Cepinove so že odpeljali, Mohorjeve tudi. Vsak čas bodo prišli sem gor! Hitro, hitro!«

»Kako?« je Osojnik kričnil brezupno.

»Najboljše stvari moramo vzeti s seboj, denar skriti v obleko! Kje je Lojz? Lojz! Lojz!«

»Misliš, da...«

A Micka ni utegnla poslušati osuplega tasta, ki se še vedno ni gani; ne Anice, ki je bila rada spet stopila na noge, in tudi ne Lizike, ki je jekala: joč tekla vzadaj; v nekaj skokih je bila v hiši.

Tedaj je spodaj v vasi odjeknil strel; kratak, rezek strel.

Šele zdaj se je Osojnik zganil, zajel sapo in odhitel v hišo.

Tu je bilo že vse narobe. Osojnikova je kot pijana tavela iz sobe v kuhinjo in spet nazaj ter jokajoč ponavljala: »Jezusmarija! Jezusmarija! Ne bom šla iz hiše, ne bom šla!« Za njo je stopicala Anica, ki je šele pred meseci shodila. Lovila je